

je pozneje izjavil, da ni čutil žalosti, da zapušča svet, pa tudi časa ni imel. Občutil je samo mističen strah, vsega je prevladala misel, da prestopi za kakih pet minut v drugo, neznano življenje. Toda kakor ga je tudi pretreslo, se vendar ni zmedel. Očividec svedoči, da ni bil bled, da je precej hitro stopil na oder. Privezovanje se je končalo, povelja so bila dana, razen povelja „streljaj“ in vse bi bilo končano. Tedaj pa je bila kazen ustavljena. Večina obsojencev vesti o pomiloščenju ni pozdravila z veseljem, ampak jo smatrala za razžaljenje, v tako sovražno razpoloženje jih je spravila pravkar nad njimi izvršena procedura. Splošno razpoloženje slika Dostojevski v svojem „Dnevniku pisatelja“ tako-le: „Mi Petraševci smo stali na morišču in poslušali svojo obsodbo brez najmanjšega kesanja. Ne morem reči o vseh, toda mislim, da se ne motim, ako pravim, da bi tedaj, tisti trenutek, ako ne vsak, pa vsaj večina nas smatrala za nekaj nečastnega, odreči se svojemu prepričanju. Obsodba nam ni bila prečitana za šalo: skoro vsi obsojenci so bili prepričani, da bo izvršena, ter pretrpeli nad deset strašnih, neizrečeno strašnih minut pričakovanja smrti. Te zadnje minute so se nekateri iz nas instinktivno poglabili vase in pregledali hipoma vse svoje, še tako mlado življenje, so se morebiti pokesali nekaterih svojih slabih del, (takih, ki leže, skrita na dnu duše, človeku vse življenje na vesti); toda to delo, zaradi katerega smo bili obsojeni, te misli in spoznanja, ki so vladala nad našim duhom, to vse ni zahtevalo od nas nobenega kesanja, ampak se nam je zdelo kot nekaj očiščujočega, kot mučeništvo, za katero nam bo mnogo odpuščenega.“ Podatke je torej vzel Dostojevski iz svoje lastne skušnje in niso samo plod bujne pisateljeve domišljije in globokega, psihološkega opazovanja. Omenim naj, da je sodišče spremenilo Dostojevskemu smrtno kazen v osem let prisilnega dela v Sibiriji, toda car mu jo je znižal na štiri leta in da se po preteku te dobe uvrsti kot prostak k vojakom. Ta štiri leta prisilnega dela nam je opisal Dostojevski v svojih „Zapiskih iz mrtvega doma“.

Dr. V. B.

Književno poročilo. Znana slovenska pisateljica Zofka Kvedrova bo začela izdajati s prvim septembrom l. l. ženski list: „Ženski Svijet“, mesečnik za kulturne, socialne in politične interese žensk. Naročnina stane letno 16 K, posamezni zvezki so po 1 K 50 v. Slovenski dopisi bodo tiskani v slovenskem jeziku. — Ker nimajo slovenske ženske nobenega svojega glasila in je na vsak način potrebno, da se v teh časih oglasijo tudi ženske o svojih pravicah, bo list velikega pomena in bo gotovo našel povsod veliko prijateljev. Treba je, da ga podpirajo ženske in moški, zakaj v teh razburkanih časih je treba tisoč in tisoč združenih rok, da bo v skupnem delu vzcvetelo prerajeno človeštvo v dobroti in ljubezni za bodoče dni. — Dopise, vprašanja in naročnino je pošiljati na naslov: Zofka Kveder-Demetrović, Zagreb, Pantovčak, 1 b.

— va.

